

Halos wala tayong nalaman tungkol sa buhay ng apostol na si Pedro mula sa Kunsilyo ng Jerusalem, sa taong 49 (tingnan ang Gawa 15), hanggang nang sulatin niya ang liham na ito, nang dakong taong 64. Ngunit tiyak na nagtungo siya sa Roma. Nangasiwa siya sa buong Iglesia, kaya kailangan niyang puntahan na tulad ni Pablo ang pusod ng daigdig na Romano, bagamat magkaiba ang kanilang layunin.

Tinitiyak ng isang sinaunang tradisyon na napatay siya sa pag-uusig ni Nero, noong 66, at inilibing siya sa burol ng Batikano. Ang mga pagsisiyasat nitong ilang taong nagdaan ay nakatulong upang matuklasan naman ang isang libingan at mga butong pinapatunayan ng mga inskripsyon na mga buto ng apostol, ang unang Bato ng Iglesia.

Samakatwid, malapit na ang kanyang kamatayan nang isinulat niya ang liham na ito mula sa Roma. Hindi angkin ni Pedro ang karunungan o talinong pampanitikan ni Pablo. Sa halip, sa pamamagitan ng mga payak na pangungusap siya nagsasalita sa mga Kristiyano ng lalawigan ng Asia, na pinagsisimulan ng mga unang pag-uusig. Kaiba kay Pablo, hindi siya nababahala sa paglilinaw o pagtatanggol sa pananampalata-

taya. Sinisikap niyang hikayatin ang mga naghihirap na mananampalataya sa pagpapaalaala sa kanila ng halimbawa, na si Kristo, at sa pagpapaliwanag sa mga bunga ng pagbibinyag.

Sa liham na ito, mula sa 1:3 hanggang 3:7, ipinaaalaala ng lahat ang pagdiriwang sa binyag sa sinaunang Iglesia: himno, homiliya sa ritwal at sa buhay-Kristiyano. Kay Pedro, iyon ang pinakamabuting paraan upang mapaalalahanan ang kanyang mga mambabasa tungkol sa kanilang kalagayang Kristiyano.

Nagsasabi ang pagwawakas ng liham na sumulat si Pedro sa tulong ni Silvano na naging alagad ni Pablo. Ito ang dahilan kung bakit makikita sa ilang talata ang gayunding paksa sa mga liham ni Pablo.

1 • ¹Bati ni Pedro, apostol ni Jesucristo, sa mga Judiong nangingibang-bayan na nakakalat sa Ponto, Galasya, Capadocia, Asia at Bitinia, sa inyong hinirang ²ng Diyos Ama ayon sa kanyang pasya noong una pa at binanal ng Espiritu upang sumunod at mawisikan ng dugo ni Jesucristo. Sumagana sa inyo ang kagandahang-loob at kapapayaan.

Iniligtas na kayo

³Purihin ang Diyos na Ama ni Jesucristong Panginoon dahil sa laki ng kanyang awa! Sa pagbuhay muli kay Jesucristo, isinilang niya tayo at pinaasa sa buhay ⁴—ang pamanang nakalaan sa inyo sa langit na walang kamatayan, panghahawa o pangungupas. ⁵Sapagkat iniingatan kayo ng pananampalataya sa tulong ng kapangyarihan ng Diyos para sa kaligtasang mabubunyag sa huling panahon. ⁶Ito ang dahilan ng inyong galak, magdalamhati man kayo nang panandalian ngayon sa iba't ibang pagsubok. ⁷Sa gayon sinubok ang inyong pananampalataya na parang ginto sa pugon. Mahalaga pa ang pananampalataya kaysa lumilipas na ginto at nagdadala iyon sa inyo ng papuri, kaluwalhatian at karangalan sa pagpakita ni Jesucristo.

• **1.1** Bigyang-pansin ang pagbati: “Sa pangalan ng Ama, ng Anak at ng Espiritu Santo,” na katulad din ng pagbati ni Pablo.

Maaaring maging pangaral ng lider ng isang pamayanang Kristiyano ang talatang ito na pinatutungkol sa mga nasa hustong gulang, na katatapos pa lamang binyagan. Nang mga panahong iyon, higit na abala ang mga tao, di tulad ngayon, sa kanilang kaligtasan pagkatapos mamatay. Sa mga binibinyagan, ipinaliliwanag ng mga apostol ang *pamana* na ito ng Diyos na inilalaan sa kanila at napagtagumpayan na ni Kristo sa kanyang muling pagkabuhay: *ang pamana na walang kamatayan, panghahawa o pangungupas* (4).

Ngunit nalalaman ng bagong binyag na nalagay sa panganib at pinag-usig ang kanilang paniniwala. Nangangahulugan ang paghingi sa binyag ng pagtatagala sa sarili kay Kristo hanggang sa kamatayan.

Hindi man ninyo siya nakita... (8). Pag-asa, pananampalataya, pag-ibig kay Kristo, ang tatlong

⁸Iniiibig ninyo siya na hindi ninyo nakita, at hindi man ninyo nakita, nananalig pa rin kayo sa kanya at nagalak kayo nang isang kasayahang di mahayag na taglay ang luwalhati. ⁹Nakakamtan na nga ninyo ang hangganan ng inyong pananampalataya: ang kaligtasan ng inyong kaluluwa.

¹⁰Ito ang kaligtasang sinuri at siniyasat ng mga propeta at ipinahayag na ipagkakaloob ng Diyos sa inyo. ¹¹Ngunit nakapaghanap lamang sila nang tinukoy ng Espiritu ni Kristo na nasa kanila, ang panahon at mga pangyayaring ito: ang mga hirap ni Kristo at ang kaluwalhatian kasunod nito.

¹²Ibinunyag sa kanila ng Diyos na inihanda nila ang mga bagay na ito hindi para sa kanilang sarili kundi para sa inyo. Kaya ngayon, pagkasugo sa Espiritu Santo mula sa langit, ipinahayag ng mga nag-ebanghelyo sa inyo ang mga dakilang bagay na ito na minimithing mauunawaan maging ng mga anghel.

Magpakabanal kayo

• ¹³Kaya maging handa ang inyong isipan at kayo'y maging mahinahon upang maghintay sa ipagkakaloob sa inyo kapag nagpakita si Jesucristo. ¹⁴Pagsunod ninyo sa aral, huwag na ninyong

panloob na lakas na umaakit sa mga Kristiyano upang magsama-sama. Dumating sa kaluwalhatian si Kristo sa pagdaan sa paghihirap. Sinusundan ng Kristiyano ang nasabi ring landas at alam na niya ang tunay na kagalakan sa gitna ng mga pagsubok.

• **13.** Dito nabubuo ang dapat asahang bunga ng binyag. Hindi tayo makalalakad nang paurong; ang pagsuko sa mga kasamaan ng sanlibutan ay nangangahulugan ng pagbabalik sa pagkaalipin na pinaghanguan sa atin ni Kristo sa pamamagitan ng kanyang dugo.

22-25: Dito, nakikilala natin *ang pagkasilang na muli, ang pagkasilang mula sa langit*, na sinabi ni Jesus kay Nicodemos sa Juan 3:9.

Ang sumunod ay isang panawagan upang mamuhay nang ganap: hindi nakagapos sa mga bagay ng kasalukuyan, ngunit nananabik na mamuhay nang makabuluhan at may kabanalan sa harap ng Diyos, ayon sa kanyang kaloob sa atin.

balikan ang dating pamumuhay at mga pagnanasa noong mangmang pa kayo. ¹⁵Tularan ninyo ang tumawag sa inyo: banal siya kaya maging banal din kayo sa lahat ng inyong pamumuhay. ¹⁶Nasusulat: “Maging banal kayo sapagkat ako’y banal.”

¹⁷Tinatawag ninyong Ama ang humahatol nang walang pagtatangi sa ginawa ng bawat isa, kayat mamuhay kayong may banal na pagkatakot habang nangingibang-bayan kayo. ¹⁸Alalahanin na tinubos kayo mula sa walang kabuluhang pamumuhay na galing sa inyong mga ninuno, hindi ng lumilipas na pilak at ginto, ¹⁹kundi ng mahalagang dugo ni Kristo, ang korderong walang dungis at kapintasan. ²⁰Itinadhana siya ng Diyos bago pa likhain ang sanlibutan at ibinunyag naman alang-alang sa inyo sa mga huling araw na ito. ²¹Dahil sa kanya, sumasampalataya kayo sa Diyos na muli siyang ibinangon mula sa mga patay at niluwalhati nang sumampalataya nga kayo at umasa sa Diyos.

²²Sa pagsunod ninyo sa katotohanan, nilinis na ninyo ngayon ang inyong kaluluwa patungo sa matapat na pag-ibig sa mga kapatid, kaya magmahalan sana kayo nang buong puso. ²³Sapagkat muli kayong isinilang sa bisa ng salita ng Diyos

na buhay at nananatili nang walang-hanggan. Walang kamatayan ang binhing iyon, kundi nananatili; ²⁴ayon sa kasulatan: *Gaya ng damo ang tanang laman at gaya ng bulaklak sa parang ang kanyang kaluwalhatian, nalalanta ang damo, nalalagas ang bulaklak* ²⁵ngunit ang salita ng Poong Maykapal ay nananatili magpakailanman. Ang salitang ito ang ebanghelyong ipinangangaral sa inyo.

Si Kristo ang batong-panulok

2 • ¹Kaya nga, talikdan ninyo ang kahit anumang kasamaan, panda-raya, pagkukunwari, pagkainggit, at paninirang-puri. ²Waring mga sanggol, manabik kayo sa purong gatas – ang Salita – sa tulong nito kayo lalaki at maliligtas. ³Hindi ba ninyo *natikman kung gaano kabuti ang Panginoon?*

⁴Siya ang buhay na bato na itinakwil ng mga tao, ngunit hinirang ng Diyos at mahalaga sa kanya. Kaya paglapit ninyo sa kanya ⁵naging mga buhay na bato rin kayo at itinatayong parang isang espirituwal na templo. Naging banal na lahi kayo ng mga pari upang mag-alay ng mga handog na espirituwal na haing kalugud-lugod sa Diyos sa pamamagitan ni Jesucristo. ⁶Tingnan ninyo ang sinasabi ng Kasulatan: “*Naglalagay ako ngayon sa*

• **2.1** Dalawang salita ang namumukod sa talatang ito: *bato na pari*. Binabanggit dito kung magiging ano dapat ang mga bagong Kristiyano.

Naging mga buhay na bato rin kayo. Ang Diyos ang *bato na namumukod-tangi*, at dito matatalisod ang lahat ng hindi siya nakita o hindi siya napapansin (Isaias 8:14). Sa ibang kahulugan, si Jesus ang *bato na itinakwil* ng mga *nagtatayo*, na naging panulukang-bato ng isang bagong gusali: ito ang bagong bayan ng Diyos, ang Iglesya (Isaias 28:16, Salmo 118:22). At ang mga Kristiyano ang mga bato ng Iglesyang ito; *batong-buhay*, sapagkat bawat isa ay nakikibahagi sa buhay ng Diyos, at sapagkat bawat isa ay may aktibong papel sa Iglesya, ang katawan ni Kristo (Efeso 4:12-16).

Gayundin naman, kayo ay magiging *pari*. Upang maunawaan ang kahulugan nito, kailangang mabasa natin ang mga salita ng Diyos kay Moises sa Exodo 19:5. Noon ay ipinasya ng Diyos na kumilos sa sanlibutan at baguhin ang takbo ng kasaysayan sa

pamamagitan ng isang bayang kanya, na magiging Israel. Kayat sinasabi ni Pedro: ang tunay na bayan ng Diyos ay hindi Israel, na hindi kumilala kay Kristo, kundi kayo ang bayan ng Diyos.

Tayo, na bininyagan ay hindi nakabuo ng isa pang relihiyon: tayo ang tanging bayan ng Diyos, aktibong minority at ang lebadura ng sanlibutan.

Tayo ay mga pari; hindi dahil napakarami ng ating panalangin, kundi sa pakahulugang alam ng mga taong sinauna: ang mga nakakapangahas na lumapit sa Diyos. Tayo ang may katungkulang magpalaki sa mga tao upang mahinog ang kaligtasan sa kanila: upang matuklasan ng mga tao at mga bansa ang kanilang nag-iisang kapalaran, at sa wakas, amining hindi nila malulutas ang mga problema kung hindi nila gagawang Panuntunan ng kanilang buhay ang Ebanghelyo.

Ang isang Kristiyano na may kamalayan sa kanyang dignidad bilang makaparing miyembro ng bayan ng Diyos, ay walang magagawa kundi *ipahayag ang*

Sion ng isang hinirang at mahalagang batong-panulok. Kailanman, di mapapahiya ang nagtitiwala sa kanya.”

⁷Kaya sa inyong mga naniniwala ang dangal, ngunit sa mga ayaw maniwala naman, *ang batong itinakwil ng mga nagtayo ang naging batong-panulok.* ⁸at *isang batong naninisod, isang batong nagpapadapa.* Sila ang natutumba sa pagtatakwil sa aral. Dito talaga natutupad ang itinadhana sa kanila.

⁹*Lahing hinirang naman kayo, isang samahan ng mga paring-hari, isang bansang banal, isang bayang inari ng Diyos upang ipahayag ang kanyang kadakilaan.* Sapagkat tinawag niya kayo mula sa kadiliman patungo sa kanyang kahanga-hangang liwanag. ¹⁰Dati ay *hindi kayo bayan*, ngunit ngayon, *bayan ng Diyos kayo.* Dati, *kayo’y di-kinaawaan* ngunit ngayon ay *kinaawaan*.

Mamuhay kayo nang mabuti

• ¹¹Mga mahal ko, isinasamo ko sa inyong iwasan ang mga makalupang pagnanasa na kalaban ng kaluluwa; hindi ba mga dayuhan kayo sa daigdig na ito at nangingibang-bayan? ¹²Mamuhay kayo nang mabuti sa gitna ng mga pagano. Sa gayon, kung paratangan nila kayong gumagawa ng masama, makakakita naman sila sa inyo ng mabubuting gawa, at luluwalhatiin nila ang Diyos sa araw ng kanyang pagparito.

¹³Pasakop kayo sa lahat ng makataong kapangyarihan alang-alang sa Panginoon: sa hari sapagkat pinakamataas siya, ¹⁴sa mga gobernador sapagkat isinugo sila upang parusahan ang mga

gumagawa ng masama at parangalan ang gumagawa ng mabuti. ¹⁵Ibig ng Diyos na sa paggawa ng mabuti ay mapatahimik ninyo ang mga hangal na iyon na walang-isip. ¹⁶Maging malayang tao; mga lingkod ng Diyos kayo, huwag ipagdahilan ang kalayaan para pagtakpan ang masama. ¹⁷Igalang ninyo ang lahat, mahalín ang mga kapatid, matakot sa Diyos at igalang ang hari.

¹⁸Dapat pasakop ang mga katulong sa kanilang mga amo, hindi lamang sa mabubuti at mababait kundi sa mga mabagsik. ¹⁹Sapagkat pagpapala ang magbata nang walang-katarungang hirap alang-alang sa Diyos. ²⁰Anong kabutihang magtiis ng mga hampas dahil sa kasalanan? Ngunit kung parusahan kayo pagkagawa ng mabuti, kabutihan sa paningin ng Diyos ang inyong pagtitiis.

²¹Ito ang bokasyon ninyo; alalahanin na nagtiis si Kristo alang-alang sa inyo. Nagbigay siya ng halimbawa sa inyo at dapat ninyong sundin ang kanyang mga hakbang. ²²*Hindi siya nagkasala at walang kasinungalingan sa kanyang bibig.* ²³Hindi niya ginagantihan ng alipusta ang nag-aalipusta sa kanya; hindi niya binantaan ang nagpahirap sa kanya kundi ipinaubaya ang sarili sa matuwid humatol. ²⁴Ang ating mga kasalanan ang pinasan niya at taglay ng kanyang katawan sa krus upang makaalis tayo sa kasalanan at mamuhay sa kabanalan. Pinagaling tayo ng kanyang mga sugat. ²⁵Pagkat para kayong *mga tupang naligaw* noon, ngunit ngayo’y bumalik kayo sa Pastol at Tagapag-alaga ng inyong mga kaluluwa.

kanyang kadakilaan (9). Bunga ng paghirang at kaloob ng Diyos, ang mga Kristiyanong ito ay *lahing hinirang, isang samahan ng mga paring-hari* upang ipahayag ang Ebanghelyo. Nang bigyang-kahulugan ng Iglesya sa Batikano II kung ano ang mga Kristiyano, sinipi rito ang talatang ito (9) sa “Lumen Gentium.”

• 11. Dito, inaanyayahan tayong maging mga

huwarang mamamayan, manggagawa at kabiyak. Kung nilalapastangan tayo, isa iyan o higit na dahilan upang ipakita ang kagandahan ng buhay-Kristiyano, at sinumang lumapastangan sa atin ay mali. At kung sisimulan ng mga may-kapangyarihan ang pag-uusig sa atin, hindi ito dahilan upang labagin ang mga batas.

Tingnan din ang komentaryo sa Tito 3:1.

Tungkulin ng mga mag-asawa

3 • ¹Gayundin pasakop ang mga babae sa kani-kanilang asawa. Kung mayroon sa kanilang sumalungat sa salita, makukuha siya nang walang salita sa asal ng kanyang asawa. ²Sapat na sa kanyang makita ang seryoso at malinis na pamumuhay ninyo.

³Huwag padala sa panlabas na hitsura: ayos ng buhok, gintong kuwintas at pananamit. ⁴Sa halip, ingatan ninyo ang lihim at di-nawawalang kalooban nang may maamo at mapayapang diwa. Ito talaga ang mahalaga sa paningin ng Diyos. ⁵Ganito nag-ayos noon ang mga banal na babae na nanalig sa Diyos at napasakop sa kanilang asawa. ⁶Halimbawa si Sara; sinunod niya si Abraham at tinawag pa niyang panginoon. Mga anak din kayo ni Sara, kapag ginagawa ninyo ang tama at di natatakot o naliligalig.

⁷Kayong mga lalaki naman, magsama kayong mamuhay nang mahinahon ng inyong asawa at parangalan siya dahil sa likas na kahinaan ng babae, at dahil din sa magkasamang pagsali ninyo sa buhay na ipinagkaloob ng Diyos. Kung magkagayon, walang hahadlang sa inyong mga panalangin.

⁸Sa wakas, magkaisang-loob kayong lahat: magdamayan sa isa't isa at mahalín ang kapatid; maging mahabagin at mapagpakumbaba. ⁹Huwag ninyong gantihan ng masama ang masama o ng alipusta ang pag-alipusta. Sa halip, mag-

pala kayo sapagkat ito ang dahilan ng pagtawag sa inyo: na ariin ninyo ang pagpapala. ¹⁰Sapagkat *kung may umiibig sa buhay at gustong tamasahin ang mabuting mga araw, mag-ingat siya ng kanyang dila sa masama at huwag bigkasin ng kanyang mga labi ang panlilinlang.* ¹¹Umiwas sa masama at gumawa ng mabuti; humanap ng kapayapaan at kumapit dito. ¹²Sapagkat *nagbabantay ang Panginoon sa mga matuwid at dinidinig niya ang kanilang dalangin, ngunit sumisimangot siya sa gumagawa ng masama.*

Huwag matakot o mabahala

¹³Sino naman ang mamiminsala sa inyo kung hinahangad ninyo ang mabuti? ¹⁴Mapapalad kayo kung nagtitiis kayo dahil sa kabutihan. *Huwag ninyong katakutan ang kinatatakutan nila, huwag kayong masisindak.* ¹⁵*Luwalhatiin naman ninyo sa inyong puso ang Panginoon, na si Kristo.* Maging handa nawa kayong sumagot sa sinumang nagtatanong tungkol sa inyong pag-asa, siyempre nang may kaunawaan at pitagan. ¹⁶Maging malinis nawa ang inyong budhi. Sa ganoon, siraan man kayo ng puri, mahihiya pa ang mga pumipintas sa inyong mabuting buhay kay Kristo. ¹⁷Mabuti pa ang magdusa sa paggawa ng mabuti, kung ganito ang kalooban ng Diyos, kaysa sa paggawa ng masama.

• **3.1** Sa pagsasalita sa mga pag-asawahan, higit na gusto ni Pedro na kausapin ang kababaihan. Iyon ba ay sapagkat kinikilala niya ang kahalagahan ng kanilang misyon? O baka naman, dahil sa ibang bahagi ng liham, higit niyang binigyang-pansin ang kala-lakihan, na ayon sa kaugaliang Judío, ay nararapat lamang na nasa harapan ng kapulungan?

Bakit niya hinihingi na sundin ng kababaihan ang kanilang kabiyak? Hinahangad ba ng Diyos na mangyari ang ganito, o baka gusto ng Iglesia na napasakop ang mga babae? Ipinaliwanag ito sa 1 Corinto 11:9 at Efeso 5:22. Narinig at itinuturo ng mga apostol ang makabagong kautusan ni Jesus na nagkaloob ng kapantay na karapatan sa babae at lalaki

sa kanilang pag-aasawa. Gayunman, sapagkat nabubuhay sila sa isang lipunang pinangyayarihan ng lalaki, hindi nila maubos-isipin o matuklasan ang bagong paraan ng pagbabahaginan ng mag-asawa.

Sa anu't anuman, hindi nila mababago ang kulturang pinamamayanihan ng lalaki, sa loob ng magdamag lamang. Nagsasalita sila sa mga babaeng nabihasa na sa pagsunod. Nakauunawa ang ilang babae sa panawagan sa kalayaan mula kay Kristo (Lc 8:1), ngunit ipinakita nila ang gayon sa paraan na naging maalingasngas sa marami (1 Cor 11:6). Bigyang-pansin na ang lalong *anti-feminista* na mga salita sa Bagong Tipan ay nasa 1 Corinto 14:34-35 at sa 1 Timoteo 2:11-12. At tiyak na sa dalawang iyon,

Tiisin ang mga hirap tulad ni Kristo

• ¹⁸ Alalahanin na sadyang namatay si Kristo dahil sa mga kasalanan; namatay ang matuwid alang-alang sa di-matuwid upang dalhin kayo sa Diyos. Pinatay siyang tao at binuhay nang espirituwal. ¹⁹ Noon niya pinuntahan ang mga nakabilanggong kaluluwa at pinangaralan. ²⁰ Sila nga ang mga ayaw na maniwala sa panahong nagmagandang-loob ang Diyos at gumawa naman si Noe ng daong. Kaunti lamang – walong tao – ang naligtas sa tubig. ²¹ Sinagisag nito ang binyag na nagliligtas sa inyo ngayon, hindi sa pag-aalis sa dumi ng katawan kundi sa paghingi sa Diyos na gawing mabuti ang ating kalooban sa bisa ng muling pagkabuhay ni Jesucristo.

²² Nasa kanan ng Diyos siya ngayon pagkapunta sa langit at ipinailalim naman sa kanya ang kapamahalaan at kapangyarihan.

4 • ¹ Pagkaalam ninyo na naghirap si Kristo sa pantaong buhay niya, gawin ninyong armas ang kaisipang ito: nakipagsira na sa kasalanan ang naghirap sa pantaong buhay ² kaya dapat ipamuhay ang nalalabing panahon sa pantaong buhay, hindi dala ng mga makalupang pagnanasa kundi para sa

kalooban ng Diyos. ³ Sapat na ang panahong inaksaya ninyo sa gawi ng mga pagano – isang buhay ng kahalayan, pagnanasa, paglalasing, pagkain nang labis, mga pag-iinuman at makasalanang pagsamba sa mga diyus-diyusan. ⁴ Nagtataka sila ngayon kung bakit hindi na kayo nagsisitakbo patungo sa ganitong agos na walang ligtas, kaya nilalait nila kayo. ⁵ Ngunit pananagutan nila ito sa Diyos na handang humatol sa mga buhay at sa mga patay din. ⁶ Nararapat magbanghelo sa mga taong patay na; nahatulan man sa kamatayan ang pantaong buhay nila, mabubuhay sila sa espiritu para sa Diyos.

⁷ Malapit na ang wakas ng lahat. Kaya mamuhay nawa kayong mahinahon at mapagtimpi upang makapanalangin kayo. ⁸ Higit sa lahat, magmahalan sana kayo nang tapat na pag-ibig sapagkat tinatakpan ng pag-ibig ang maraming kasalanan. ⁹ Patuluyin ninyo ang mga kapatid nang walang tutol. ¹⁰ Paglingkuran ninyo ang isa't isa sa kaloob na tinanggap ng bawat isa sa Diyos. Sa gayon, magiging tapat kayong katiwala ng iba't ibang kaloob ng Diyos. ¹¹ Kung may nagsasalita, marinig sana ang mga salita ng Diyos; kung may naglilingkod, makita sana ang awtoridad na natanggap

ang mga salita ay hindi mula kay Pablo, sa halip, ay mula sa mga talatang idinagdag nang lumaon, ng kanyang mga tagasunod.

Pinapayuhan ni Pedro ang isang babae na pasukuin ang kanyang asawa sa kanyang mabuting pag-uugali at hindi sa salita. Bagamat hindi nararapat kaligtaan ng isang babae ang kanyang panlabas na anyo, nasa kanyang panloob naman ang tunay na kagandahan.

Ang payo sa mga lalaki ay higit na babala: kailangang maging maasikaso sila at hindi maramot; may-pakiramdam, hindi marahas.

• 18. Sa talatang ito, tinutukoy ang “pagbaba ni Kristo sa impiyerno” na binabanggit sa *Sumasampalataya*: tingnan din ang Efeso 4:9 at ang komentaryo sa Mateo 27:52.

Si Pedro, ayon sa bukambibig ng kanyang kapanahunan, ay tumatalakay sa mga makasalanang tao sa panahon ni Noe. Sa mga Judio, sila ang halimbawa ng mga nagkakasala dahil sa kapabayaang at kakula-

ngan ng tunay na pag-aalaala sa kalooban ng Diyos. Magkagayunman, tinubos sila ng Diyos: dumating siya para sa bawat isa.

Bigyang-pansin ang paghahambing sa baha at sa pagbibinyag: hinugasan at pinalis ng tubig ang matandang daigdig, ang buhay ng pagkakasala: ang taong lumalapit kay Kristo ay nagsisimula sa isang bagong buhay, nagsisikap para sa “isang dalisay na konsiyensya.”

Pinatay siyang tao (18); sinasabi ng teksto na ayon sa laman, ang ibig sabihin ay sapagkat tinanggap niya ang ating mortal na kalagayan (ito ang kahulugan ng laman para sa mga Judio). Itinaas siya sa pamamagitan ng Espiritu. Makikitang katulad ito ng Roma 1:4.

Naghirap si Kristo. Tingnan ang Roma 6.

• 4.1 *Nagtataka sila ngayon*: marahil ay madali tayong sumama ngayon sa mga nakapag-aalinlangang mga kaugalian at hindi na nakagugulat sa mga hindi mananampalataya ang ating pag-uugali.

niya sa Diyos, at sa lahat pupurihin ang Diyos sa pamamagitan ni Jesucristo na sa kanya ang kaluwalhatian at ang kapang-yarihan magpakailanman. Amen.

Magalak makibahagi sa mga hirap ni Kristo

• ¹²Mga kaibigan, huwag kayong magtaka sa apoy na nagliyab upang subukin kayo. Kakatwa ba ang nangyari sa inyo? ¹³Nakikibahagi kayo sa mga hirap ni Kristo, kaya magalak kayo at pagkabunyag sa kanyang kaluwalhatian, malulubos ang inyong malaking kagalakan. ¹⁴Kung inaalipusta kayo dahil sa pangalan ni Kristo, mapalad kayo: lumililim nga sa inyo ang espiritung lumulwalhati na Espiritu ng Diyos. ¹⁵Huwag sanang parusahan ang sinuman sa inyo sa pagiging mamamatay-tao o mag-nanakaw, o mapaggawa ng masama, o manunubok. ¹⁶Sa halip, kung ang pagiging Kristiyano ang dahilan ng pagdurusa, huwag kayong mahiya at bayaang magbigay-puri sa Diyos ang pangalang ito.

¹⁷Panahon na ng paghatol at nagsisimula na ito sa sambahayan ng Diyos. Kung dapat kayong subukan muna, ano kaya ang wakas ng mga ayaw sumunod sa ebanghelyo ng Diyos? ¹⁸*Kung halos di maligtas ang matuwid, saan kaya haharap ang tampalasan at makasalanan?* ¹⁹Kaya ipaubaya nawa ang sarili sa tapat na Maykapal ng mga nagtitiis

ayon sa kalooban ng Diyos habang gumagawa sila ng mabuti.

Ilan pang payo

5 • ¹Ang mga matatandang kasama ninyo ang kausap ko ngayon. Matanda rin akong gaya nila at saksi sa mga hirap ni Kristo nang ibahagi ang kaluwalhatianang dapat ibubunyag. ²Pastulin ninyo ang kawan ng Diyos na kasama ninyo. Pangalagaan ito hindi nang sapilitan kundi kusang-loob; hindi nang sakim sa salapi, kundi nang bukal sa kalooban; ³hindi bilang panginoo ng mga ipinagkatiwala sa inyo: sa halip maging halimbawa kayo ng kawan. ⁴At pagdating ng Kataas-taasang Pastol, tatanggap kayo ng di-kukupas na korona ng Kaluwalhatian.

⁵At kayong mga talubata, pasakop kayo sa Matatanda. Makitungo kayong lahat sa isa't isa nang may mababang kalooban sapagkat *tinututulan ng Diyos ang mga palalo ngunit nagbibigay sa mga mapagpakumbaba*.

⁶Kaya nga, magpakumbaba kayo at mapasailalim ng mabigat na kamay, upang itaas niya kayo sa takdang panahon. ⁷Ipaubaya ninyo sa kanya ang lahat ninyong kabalisahan: siya nga ang nagmamalasakit sa inyo.

⁸Magpigil kayo sa sarili at maglamay sapagkat aali-aligid ang diyablo na inyong kaaway at gaya siya ng umaatungal na leong humahanap ng masisila.

Ipinangaral sa patay ang Ebanghelyo (6). May kaugnayan ito sa talata 3:18-20. Mahirap na ipaliwanag ang talatang ito. Maaari ring tinutukoy nito ang mahiwagang pakikipagkita ni Jesus sa mga patay sa nakaraang panahon pagkatapos na mamatay siya. Tinubos din niya sila sa kanyang pagdating.

Mamuhay nang mahinahon at gugulin ang oras sa gabi sa pananalangin (7): hinihingi ng pananalangin ang isang buhay na may disiplina, tulad sa pagtulog kung oras na, at hindi inaaksaya ang oras na walang ginagawa sa mga kaabalang nakahahapo.

• 12. Ang mga taludtod na ito ay buod ng pinakadiwa ng liham na ito.

Hindi matanggap ni Pedro na kailangang hatulan o mapiit ang isang Kristiyano dahil sa kanyang sariling pagkukulang, pagpatay, pagnanakaw at iba pa. Ngunit ilang “Kristiyano” sa pangalan lamang ang nasa piitan ngayon? At gaano pa karami ang dapat ay naroon?

• **5.1** Sa iba-ibang payo na sumusunod, makikita ang pinag-uukulan sa mga pastor – ang mga obispo at pari.

Sa pag-uusig, nakikita rin ni Pedro ang gawa ng diyablo na nagsisikap na panghinain ang loob ng umaasa kay Kristo.

Napatunayan na, na kapag naghahanda tayo sa

⁹Labanan ninyo siya na matatag sa pananampalataya; alam ninyo na dumaranas din ng gayong kahirapan ang mga kapatid ninyo sa buong sanlibutan. ¹⁰Tinawag kayo ng Diyos, ang bukal ng kahit anong kaloob, upang ibahagi kay Kristo ang walang-hanggang kaluwalhatian. Sa pagtitiis ninyo nang kaunti, kayo'y gagawing ganap ng Diyos, patitibayin, palalakasin at patatatagin magpasawalang-hanggan. ¹¹Sa kanya ang kapangyarihan magpakailanman. Amen.

• ¹²Ipinasulat ko ang maikling liham na ito kay Silas na itinuturing kong tapat na kapatid. Ginusto kong pasiglahin kayo at sabihan na tunay na kaloob ng Diyos ang mga nangyayaring ito. Dito kayo magpakatatag.

¹³Binabati kayo ng kapatirang nasa Babilonia na hinirang na kasama ninyo. Binabati rin kayo ng anak kong si Marcos.

¹⁴Magbatian kayo ng halik ng pagmamahal. Ang kapayapaan ay sumainyong lahat na nakay Kristo.

pagbuo ng isang mahalagang pasya o sa paglilingkod kay Kristo, maraming lumilitaw na mga sagabal. Nawawala ang lahat sa taong natatakot. Kapag tinangka niyang makahakbang na muli, daragdagan ng diyablo ang pagsalakay. Karaniwan ang mga pagsubok na iyon, at kailangan nating harapin ang mga iyon nang may gising na pananampalataya.

• 12. *Babilonia*: sa wika ng mga Kristiyano nang panahong iyon ay nagpapahiwatig ng “dakilang lungsod,” ang sentro ng mga relihiyong pagano, ang Roma. (Tingnan ang Pag 17). Mayroon nang pama-yanan ang Roma, ang Iglesya, nang panahong sumusulat si Pedro.

2

SULAT NI PEDRO

Ito ang pinakahuling aklat sa buong Biblia, marahil ay isinulat nang taong 100, at iniharap bilang pangalawang liham ni Pedro. May kinalaman ang tatlong kabanata nito sa tatlong pinagmamalaskitan sa simbahan nang panahong iyon:

- pangangalaga sa pananampalataya, kung paano itinuro ng mga apostol na saksi ni Jesus;
- pakikipaglaban sa mga “guro” na pumipilipit sa paniniwala at nagbubunsod sa kahalayan;
- pagpapaliwanag kung bakit hindi pa nagbabalik si Kristo.

1¹ Bati ni Simeon Pedro, lingkod at apostol ni Jesucristo, sa mga binanal ng ating Diyos at Tagapagligtas na si Jesucristo nang tumanggap ng ating mahalagang pananampalataya.

² Sumagana sa inyo ang biyaya at kapayapaan ayon sa inyong pagkakilala sa Diyos at sa ating Panginoong Jesus.

Nakikibahagi tayo sa pan-Diyos na kalikasan

³ Ibinigay sa atin ng kanyang pan-Diyos na kapangyarihan ang lahat ng kailangan natin sa buhay at paggalang sa Diyos. Una, ang pagkakilala sa Kanya na tumawag sa atin sa bisa ng kanyang sariling kaluwalhatian at kabutihan. ⁴ Dahil dito kaya tayo binigyan ng mga mahalaga

at pinakadakilang pangako: bunga ng mga ito, nakikibahagi tayo sa pan-Diyos na kalikasan at naliligtas sa kamatayang taglay ng pagnanasa sa mundo.

⁵ Dahil dito, sikapin ninyong idagdag sa inyong pananampalataya ang panloob na lakas; sa panloob na lakas, ang kaalaman; ⁶ sa kaalaman, ang pagpigil sa sarili; sa pagpigil sa sarili, ang katiyagaan; sa katiyagaan, ang paggalang sa Diyos; ⁷ sa paggalang sa Diyos, ang pagmamahal sa kapatid; sa pagmamahal sa kapatid, ang pag-ibig. ⁸ Kung taglay ninyo ang lahat ng ito at sumasagana pa, di kayo mawawalan ng pakinabang at bunga sa pagkakilala sa ating Panginoong Jesucristo. ⁹ Ang hindi naman nagtataglay ay bulag, malabo ang mata na nakalimutang

• **1.3** Ang mga Kristyanong natutuksong masiyahan na lamang sa kanilang kalagayan ay pinaaalalahanan ng dalawang bagay:

– Napakadakilang kaloob ang tawag ng Diyos.

– Hindi sapat na matawag upang manampalataya: kailangang patunayan ang pagkahirang na iyon sa pamamagitan ng isang tunay na banal na buhay bilang paghahanda sa pagpasok sa kalangitan.

Ang kanyang pan-Diyos na kapangyarihan. Sa ilang salita ay ipinakikita ng talatang ito kung ano ang

hindi kapani-paniwala sa pag-asang Kristiyano: nakikibahagi tayo sa pan-Diyos na kalikasan. Tinawag tayo sa isang bagay na katumbas ng pakikibahagi kung ano ang Diyos. Sa isang taong napuspos na ng kadakilaan ng Diyos, ito na ang mahalaga at pinakadakilang pangako higit sa alinmang tagumpay sa kalawakan, o sa anupamang tagumpay sa buhay na ito. Nang ipahayag ng mga naunang Kristiyano sa kanilang pananampalataya na bubuhayin sila upang makibahagi sa luwalhati ng Diyos, naasiwa ang mga

pinatawad na siya sa kanyang mga kasalanan.

¹⁰Kaya, mga kapatid, sikaping mapagtibay ang pagkatawag at pagkahirang sa inyo. Sa paggawa nito, hindi kayo madarapa. ¹¹Sa gayon, bukas-palad na pahihintulutan kayong pumasok sa walang hanggang kaharian ni Jesucristo na ating Panginoon at Tagapagligtas.

¹²Kaya lagi kong ipaaalaala sa inyo ang mga bagay na ito, bagamat alam na ninyo at matatag na kayo sa katotohanang taglay ninyo. ¹³Inaakala kong tama na gisingin ang inyong alaala habang ako'y nasa toldang ito. ¹⁴Pagkat alam kong malapit nang alisin ang aking tolda, gaya ng itinuro sa akin ng ating Panginoong Jesucristo. ¹⁵Kaya sisikapin kong lagi ninyong maalaala ang mga iyon pagkaalis ko.

Ang saligan ng pananampalataya

¹⁶Malaman ninyo na hindi alamat at kathang-isip ang aming sinundan sa pagpapakilala sa inyo ng kapangyarihan at pagdating ni Jesucristong ating Panginoon. Naging mga saksi kami sa kanyang kadakilaan ¹⁷nang tinanggap niya sa Diyos Ama ang karangalan at kaluwalhatian. Noon binigkas sa kanya mula sa Dakilang Kaluwalhatian ang salitang ito:

pilosopong pagano: “Sino ang gumawa sa inyo na maging ganyan kayabang upang maniwala kayong maaabot ninyo ang Diyos?”

Hindi mga alamat ang aming sinundan (16). Hindi nababatay ang pananampalataya sa katwiran at teoriya. Nananalig tayo sa nakita ng mga apostol at sa mga salita ng mga propeta. Sinasabing maliwanag ng huling pangungusap kung ano ang matatagpuan natin sa Biblia: lahat ng naroon ay ipinahayag sa pangalan ng Diyos at ang lahat ay gawa ng Espiritu Santo. Hindi sinasabi rito na idinikta ng Espiritu Santo ang mga aklat o ipinagkaloob niya ang mga pahayag sa lahat ng awtor; ang sinasabi ay binigyan niya ng inspirasyon ang mga ito upang makasulat. Kaya nga, sumulat ang bawat awtor sa kanyang sariling pamamaraan at ayon sa kaugalian ng kanyang panahon. May kamalayan ang bawat manunulat na ipinahahayag niya ang paniwala ng kanyang bayan, ngunit hindi nangangahulugang nalalaman niyang sinusunod niya ang Espiritu Santo.

“Ito ang aking Anak na minamahal na pinagkakalooban ko.” ¹⁸Narinig namin mismo ang salitang itong binigkas mula sa langit nang kasama niya kami sa banal na bundok.

¹⁹Dahil dito, mas matatag na sa amin ang pahayag ng mga propeta na ikabubuti ninyong ingatan na parang ilaw na tumatanglaw sa dakong madilim hanggang sa bukanliwayway, sa pagsilang ng tala sa umaga sa inyong puso. ²⁰Mahalagang malaman ninyo ito: walang propesiya sa Kasulatan na maipaliliwanag sa sariling paraan. ²¹Sapagkat hindi nagmula sa kalooban ng tao ang propesiya kundi nagsalita ang mga tao ng Diyos sa pagbunsod sa kanila ng Espiritu Santo.

Mga bulaang guro

2 ¹Nagkaroon ng mga bulaang propeta sa bayang Israel, gayundin magkakaroon ng mga bulaang guro sa piling ninyo. Lihim silang magpapasok ng pahamak na sekta at sa pagtangi nila sa Panginoong tumubos sa kanila, agad sasapit sa kanila ang kapahamakan. ²Maraming susunod sa kanilang kahalayan at dahil sa kanila malalapastangan ang katotohanan. ³Pagsasamantalahan nila kayo sa mga panlilinlang alang-alang sa pera lamang. Ngunit handa na ang

Samakatwid, ang Biblia ay gawa ng Espiritu Santo at gayundin naman ng mga taong manunulat. Sa gayon, walang propesiya sa Kasulatan na maipaliliwanag sa sariling paraan (20). Totoo nga, na makauunawa ang sinuman sa isang teksto at sa iba pa batay sa kanyang katalinuhan at pananampalataya. Gayunman, ang mensahe ay ang kabuuan. Kapag sinisikap nating malaman kung paano pinagsasama-sama ang mga pahayag, upang matuklasan ang mahahalagang talata o ang espiritu ng Biblia, ang Iglesya lamang at ang sinumang nakikipagkaisa rito ang makapagsusuri at makaaalam.

Ang Tala sa Umaga (19). Si Kristo ang tinutukoy nito (tingnan ang Pag 22:16).

• **2.1** Ang kabanatang ito na tumatalakay sa mga bulaan o huwad na guro, ay umuulit sa ilang bahagi, sa mga panganib na natagpuan sa Sulat ni Judas.

hatol sa kanila at nagbabantay ang kani-
lang kapahamakan.

⁴Hindi pinatawad ng Diyos ang mga anghel na nagkasala. Ibinulid sila sa impiyerno at ikinulong sa madilim na mga yungib hanggang sa araw ng paghuhukom. ⁵Gayundin, hindi niya pinatawad ang dating mundo. Si Noe lamang, na ikawalong tagapahayag ng banal na pamumuhay, ang kinalinga ng Diyos nang nilipol ng baha ang mga tampalasan. ⁶Hinatulan din ng Diyos at tinupok ang mga lunsod ng Sodoma at Gomorra na ginawang halimbawa sa mga magtatampalasan. ⁷Iniligtas naman niya si Lot, isang taong matuwid na labis na nabahala sa mahalay na pamumuhay ng mga walang batas. ⁸Sapagkat mabuting tao si Lot. Naninirahan siya roon at araw-araw, nasaktan ang kanyang damdamin pagkakita at pagkarinig sa kanilang mga krimen.

⁹Kaya, alam ng Panginoon kung paano maliligtas sa mga pagsubok ang mga taong may paggalang sa Diyos at inilalaan naman niya ang mga tampalasan upang parusahan sila sa araw ng paghuhukom. ¹⁰Ito talaga ang gagawin niya sa mga nasabing taong sumusunod sa masamang pagnanasa ng kalikasan nila at lumalapastangan sa maykapangyarihan. Pina-
ngangahasang lapastanganin ng mga palalo at walang takot na ito ang mga taga-langit na espiritu, ¹¹samantalang ang mga anghel na higit na malakas at makapangyarihan ay nagpipigil sa sarili na lumait sa mga iyon sa harap ng Panginoon.

¹²Para namang ang mga taong ito ay mga hayop na likas na walang isip na isinilang para hulihin at patayin. Nilalapastangan nila ang di nila nauunawaan, ngunit tulad ng ganitong hayop, lilipulin din sila ¹³at gagantihan ng kasamaang ginawa nila sa iba.

Tinatamasa nila ang panandaliang kasiyahan. Mahalay at mabisyong tao silang masaya sa panlilinlang sa inyo habang nakikisalo sila sa inyong mga salu-salong magkakapatid. ¹⁴Nasa mata nila ang pakikiapid at di nagsasawa sa kasalanan at pag-akit sa di matatag na tao. Sanay sa kasakiman ang kanilang puso: sinumpang mga tao sila!

• **3.1** Dalawang salinlahi ng Kristiyano ang nakapaghintay na sa pagbabalik ni Jesus: ang gayong pag-asa ang tumulong sa kanila upang maging higit na bukas ang loob sa kanilang pananampalataya. Ngayon naman, sinasalungat ng mga bulaan o huwad na guro sa pagtukoy sa mga pang-araw-araw na karanasan ang mga salita ng mga propeta (laluna ang mga “propeta”

¹⁵Naligaw sila sa matuwid na landas na iniwan nila at sinundan ang daan ni Balaam, na anak ni Beor na umibig sa salapi ng kasalanan. ¹⁶Ngunit pinagwikaan siya sa kanyang kamalian; nakapagsalita ang kanyang asnong babae na parang tao, at pinigil ang kahibangan ng propeta. ¹⁷Mga bukal na walang tubig sila, mga ulap na tinatangay ng unos na patungo sa pusikit na kadiliman.

¹⁸Sa napakataas nilang pangungusap na wala namang kabuluhan, inuudyukan nila ang mga makalaman na pagnanasa ng mga taong kawawalay pa lamang sa mga namumuhay sa kamalian.

¹⁹Nangangako sila ng kalayaan gayong naaalipin sila ng kamatayan (sapagkat alipin ang tao ng anumang nakasusupil sa kanya.) ²⁰Tumalikod man sila sa mga makamundong bisyo dahil sa kanilang pagkakilala kay Jesucristo na ating Panginoon at Tagapagligtas, ginagapos pang muli sila ng mga ito at sumusuko. Masahol pa sa dati ang magiging kalagayan nila. ²¹Mabuti pang hindi nila natutuhan ang daang matuwid kaysa makilala ito at pagkatapos ay talikdan ang banal na aral ng Diyos na ibinigay sa kanila. ²²Sa kanila naaangkop ang kasabihang: “Muling bumabalik ang aso sa kanyang suka,” at “Naglulublob sa pusali ang nilinis na baboy.”

Bakit naaantala ang ikalawang pagdating ni Kristo?

3 • ¹Mga minamahal, ito ang ikalawang sulat ko sa inyo. Sa dalawang sulat ko ginigising ang inyong pag-aalaala sa tunay na aral. ²Huwag ninyong kalimutan ang mga sinabi noon ng mga banal na propeta, at ang tagubilin ng ating Panginoon at Tagapagligtas na inyong narinig sa mga apostol ninyo.

ng Iglesya na ipinahahayag ang namimintong wakas). Nagtatalo sila at nag-aalinlangan, at sinasabing ang ama sa pananampalataya, tulad ng mga apostol, ay patay na, at lahat ng bagay ay nananatili pa ring tulad ng dati.

May dalawang bahagi ang tugon. Sa isang dako,

³Una, dapat ninyong malaman na sa mga huling araw lilitaw ang mga manlilibak na dala ng kanilang pag-nanasa. At nanlilibak silang ⁴magsasabi: “Nasaan ang ‘pagdating’ na ipinangako niya? Nahimlay na ang mga ama at nanatili ang lahat ng nilikha gaya ng sa simula.” ⁵Ngunit sinadya nilang limutin na may langit sa simula at mula sa tubig nanggaling ang isang lupa na pinatayo ng salita ng Diyos sa gitna ng tubig. ⁶At binaha rin ng salita ng Diyos ang daigdig na iyon at nawala sa mga tubig. ⁷Gayundin pinananatili ng salita ng Diyos ang kasalukuyang mga langit at lupa hanggang sa araw ng paghuhukom at pagkapa-hamak sa masasama. ⁸Huwag ninyong kalimutan ito, mga kapatid: Sa Panginoon, parang isang araw ang isang libong taon at isang libong taon ang isang araw. ⁹Hindi nagpapaliban ang Panginoon sa kanyang pangako, kahiman pinag-uusapan ng ilan ang pagpapaliban. Mapag-pasensiya siya sa inyo at hindi niya iniibig na mapahamak ang sinuman. Gusto niyang magsisi ang lahat. ¹⁰Darating namang tulad ng magnanakaw ang araw ng Panginoon. Sa araw na iyon, maingay na tatanggalin ang langit, matutunaw sa apoy ang mga sangkap ng sanlibutan at hindi na matatagpuan ang lupa at lahat ng naroroon.

¹¹Kung matutunaw ang lahat sa ganitong paraan, isipin ninyo kung paano dapat banalin ang inyong pamumuhay at

paglilingkod sa Diyos ¹²habang hinihintay ninyo at napapadali ang pagdating ng araw ng Diyos. Sa araw na iyon, wawasakin ng apoy ang mga kalangitan at matutunaw ang mga sangkap ng sanlibutan dahil sa init. ¹³Naghihintay naman tayo ng *bagong langit* at ng *bagong lupa* na pinaghaharian ng katarungan gaya ng ipinangako ng Diyos.

¹⁴Ito, mga kaibigan, ang dapat ninyong hintayin, sikapin ninyong matagpuan ng Diyos kayong nakaugat sa kapayapaan, walang dungis at kapintasan. ¹⁵Ituring ninyong kaligtasan ang pagpapaliban ng Panginoon gaya ng isinulat sa inyo ng minamahal nating kapatid na si Pablo batay sa karunungan ipinagkaloob sa kanya. ¹⁶Binabanggit niya ang mga iyon sa lahat ng sulat niya kung may ipinangangaral. May ilang bagay sa kanyang mga liham na mahirap unawain na napapagkamalian ng mga di-nag-aral at walang katiyakang tao gaya ng ginagawa nila sa ibang mga Kasulatan. At napapahamak sila.

¹⁷Nababalaan na kayo, mga minamahal, kayat pag-ingatan ninyo na huwag kayong matangay sa pandaraya ng mga walang-batas na iyon at mawalan ng katatagan. ¹⁸Sa halip, lumago sa biyaya at pagkakilala kay Jesucristo na ating Panginoon at Tagapagligtas. Sa kanya ang kaluwalhatian, ngayon at magpakailanman. Amen.

hindi sinusukat ng Diyos ang panahon tulad natin. Maaaring mangako siya ng isang bagay na waring madalian at hindi niya gagawin iyon agad-agad. Sa kabilang dako, kung akala natin na napakatagal pa ang wakas ay hindi nangangahulugang makababalik na tayo sa isang buhay na nasisiyahan; sa halip, ay kailangang samantalahin natin ang habag ng Diyos na nagkakaloob sa atin ng panahon na makapagbalik-loob nang totoo, at binibigyan din ng panahon ang iba na magbalik-loob at manampalataya, dahil sa ating mabuting halimbawa at pananalangin.

Sa mga araw na ito, maraming tao ang nagpapalagay na hindi babalik si Kristo sa lalong madaling

panahon upang bigyang-wakas ang ating kasalukuyang daigdig at hatulan iyon. Ngunit ang totoo, hindi natin alam kung gaanong panahon pa ang nalalabi upang gawing higit na mabuti ang daigdig na ito. Laging madalian ang paggawa ng mabuti.

Ang talatang tumutukoy kay Pablo ay nagpapakita na noon pa man, taglay na ng mga liham ni Pablo ang kapangyarihan sa Iglesya na kapareho ng mga matandang banal na aklat o ng Ebanghelyo: ang iba pang mga Kasulatan.” Nabalisa rin ang Iglesya tungkol sa mga maling pakahulugan na natatamo ng mga tao mula sa mga talatang hindi nilinaw ni Pablo sa kanyang ipinahayag.